

Das Lebensministerium

Naplňování směrnice o stanovištích v Sasku z odborného hlediska

Freistaat Sachsen

Landesamt für Umwelt und Geologie

Naplňování směrnice o stanovištích v Sasku

Členění přednášky

- I Rozložení území
- II Plány péče pro lokality SCI
- III Monitoring podle směrnice o stanovištích (typů stanovišť/druhů)
- IV Reportingové povinnosti

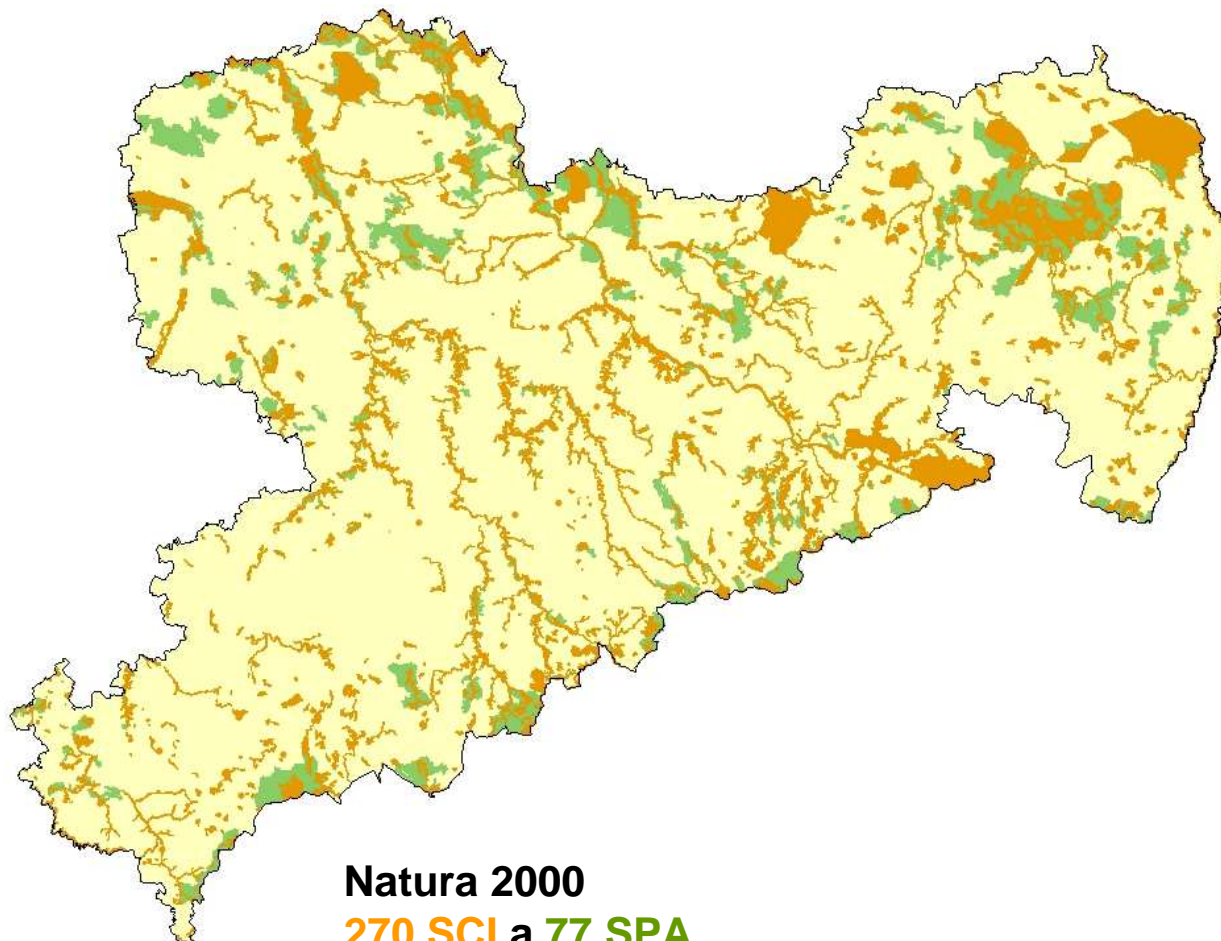

Rozložení lokalit Natura 2000 v Sasku

Naplňování směrnice v Sasku

- SCI
- SPA

Natura 2000

270 SCI a 77 SPA

odpovídá cca **15,9 %** rozlohy země

Naplňování směrnice o stanovištích v Sasku

Členění přednášky

- I Rozložení území
- II Plány péče pro lokality SCI

Naplňování směrnice v Sasku (čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích)

Plány péče

Legislativou uložená povinnost:

- zajištění **cílů ochrany**, např. prostřednictvím plánů péče (PP)

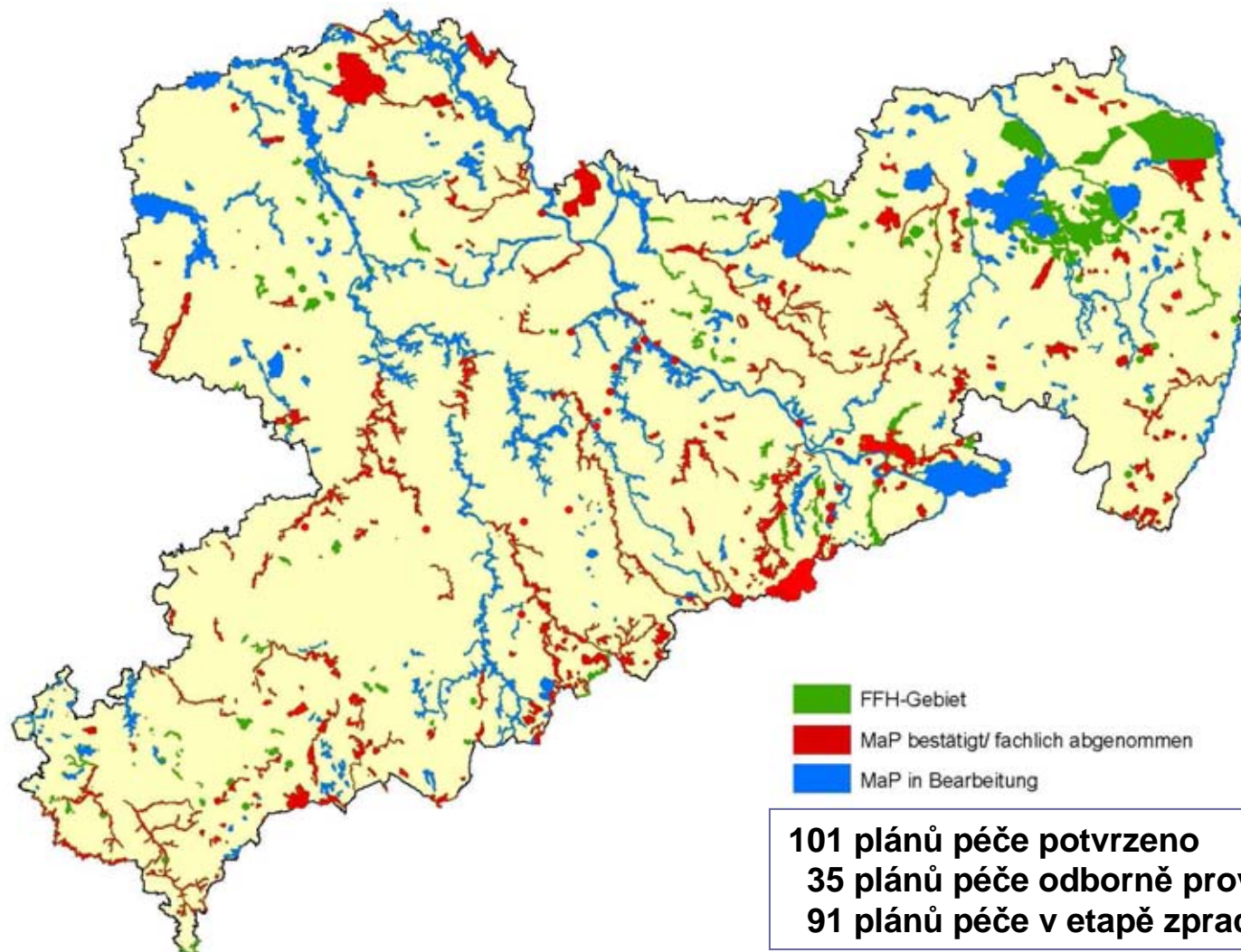
Plán péče = odborný plán v oblasti ochrany přírody, který je pro dotčené orgány ochrany přírody závazný. Opatření, uvedená v plánu péče, nejsou bezprostředně závazná pro soukromé osoby.

Plány péče (dokončené a v přípravě)

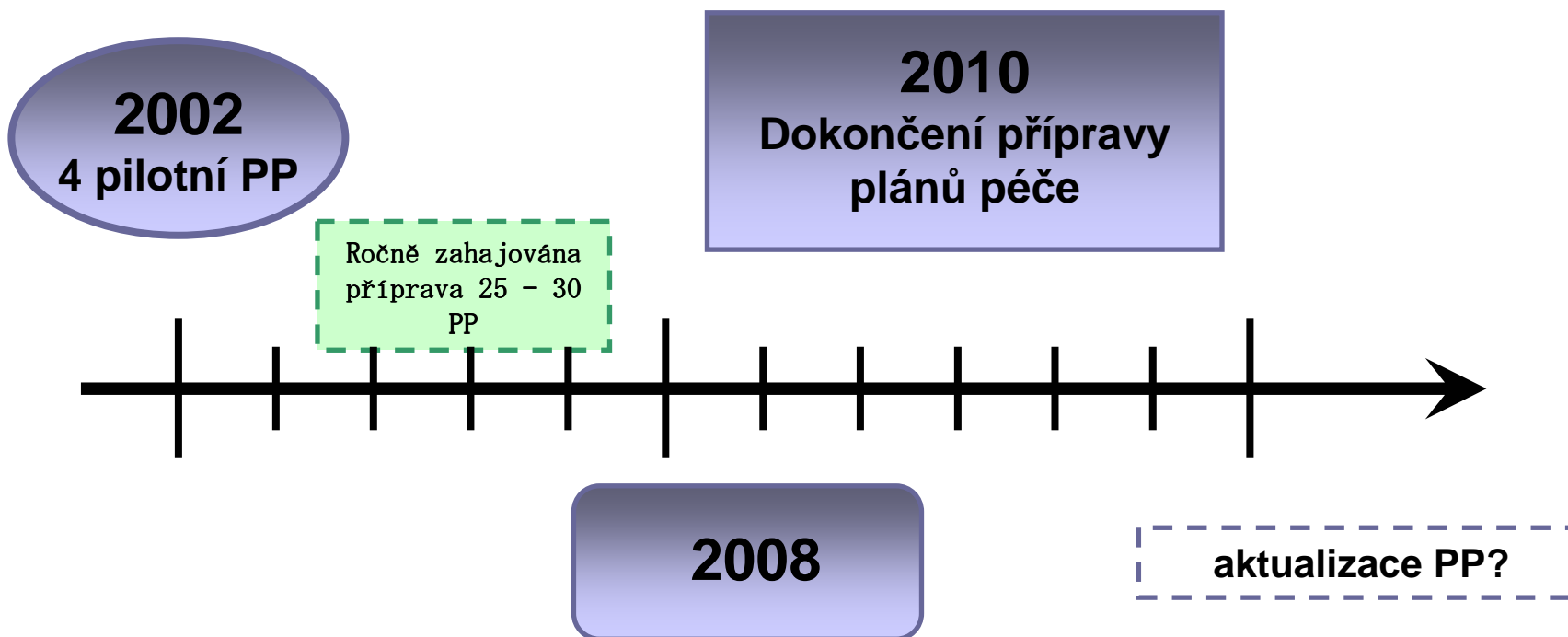
Stav přípravy plánů péče

Průběh projektu

Stav přípravy plánů péče

Důležité aktivity na cestě k plánu péče

Plány péče

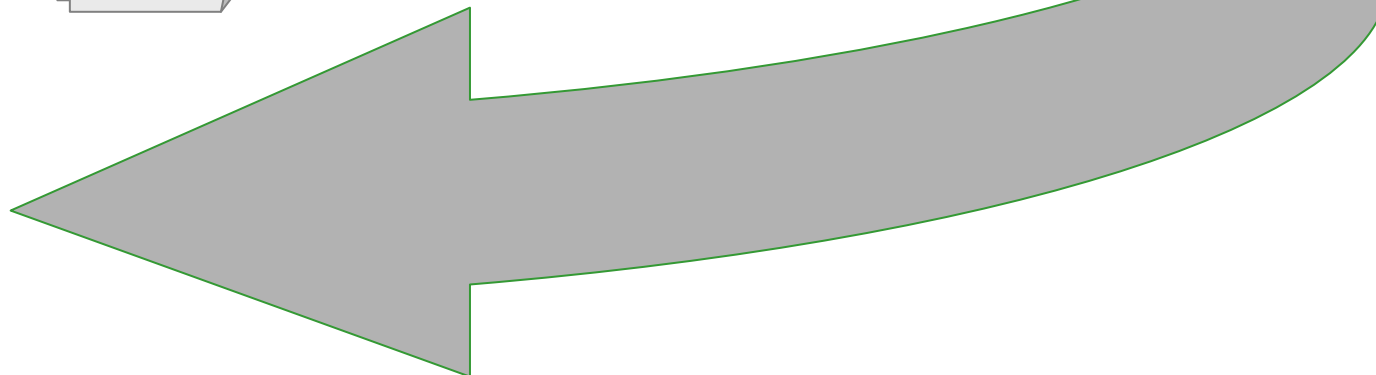
požadavek
na plánovací
oddělení

informativní
veřejné
projednání

Podchycení typů
stanovišť a druhů
podle směrnice
o stanovištích

Plán péče o SCI (EVL)

Entwurf: Dr. Chr. Franke,
Sächsische Landesanstalt für Landwirtschaft

Plány péče – první koncept

Podchycení typů stanovišť a druhů podle směrnice o stanovištích

Foto: Archiv LfUG, U. Zöphel

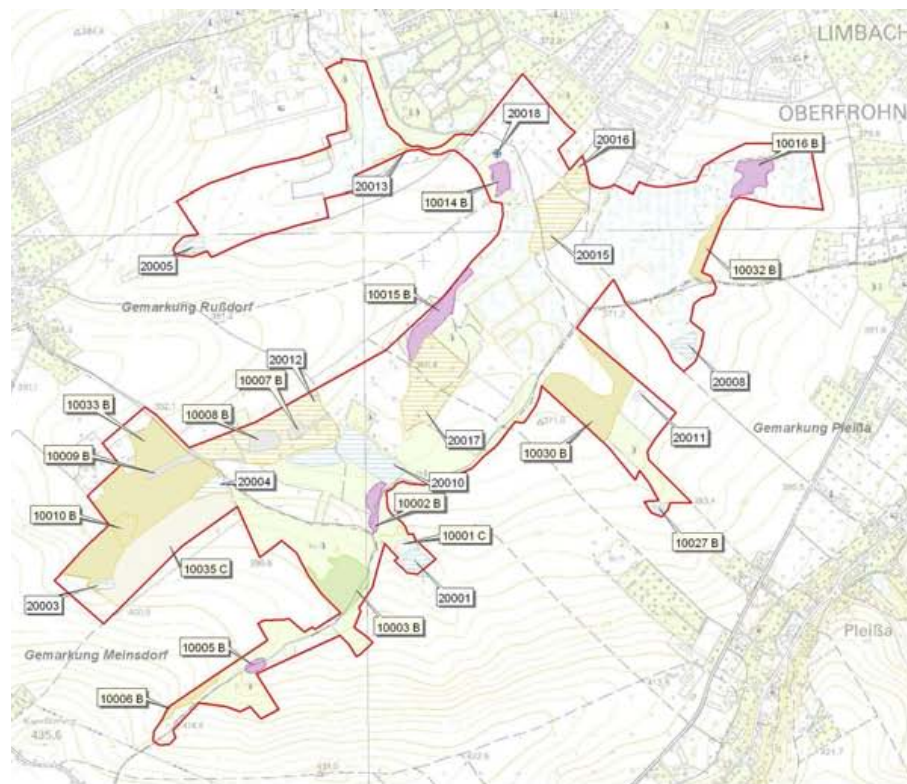
Foto: Archiv LfUG, W. Fiedler

Foto: Archiv LfUG

Foto: Archiv LfUG, H. Riebe

- SCI Limbacher Teiche
- Gemarkungsgrenzen
- Bezeichnung der Flächen des LRT ist Bewertung nach KDS
- Bezeichnung der LRT-Entwicklungsflächen

Lebensraumtypen nach Anhang I der FFH-Richtlinie

3150 Eutrophe Stillgewässer - punktuell
Erhaltungszustand
LRT-Entwicklungsfläche

3150 Eutrophe Stillgewässer - flächig
Erhaltungszustand
A
B
C
LRT-Entwicklungsfläche

6430 Feuchte Hochstaudenfluren
Erhaltungszustand
A
B
C

6510 Flachland-Mähwiesen
Erhaltungszustand
A
B
C
LRT-Entwicklungsfläche

9110 Hainbuchen-Buchenwälder
Erhaltungszustand
A
B
C

9160 Sternmieren-Eichen-Hainbuchenwälder
Erhaltungszustand
A
B
C

91E0' Erlen-Eschen- und Weichholzaubwälder
Erhaltungszustand
A
B
C

Podchycení typů stanovišť a druhů podle směrnice o stanovištích

Metodika vyhodnocování (př.: 6510)

PP - podchycení typů stanovišť

	Stav z hlediska ochrany		
	A (vynikající)	B (dobrý)	C (střední-špatný)
Struktury - etáže - struktura vegetace - struktura terénu a zvláštní stanoviště	mimořádně	průměrný projev	chudý na struktury
Inventář druhů - rostliny (základní a vzácné druhy/obzvláště charakteristické druhy) - druhy živočichů	Minimálně bohaté na druhy, typické pro typ stanoviště =>	průměrné zastoupení	chudé na druhy, specifické pro typ stanoviště
Poškození - půdy, vody - obsah látek - narušení vegetační struktury - druhy atypické pro typ stanoviště/dominance - využívání/ hospodaření - ostatní	žádné/malé poškození	silnější poškození	významné poškození

Typy stanovišť- nspecifická dílčí kritéria

Hlavní kritéria, jednotná pro SRN

vyhodnocovací parametr

Standardizovaný mapovací a vyhodnocovací formulář

PP - podchytení typů stanovišť

Bemerkungen **Beibeobachtung: Moorfrosch**

Beeinträchtigungen

1. Boden, Wasserhaushalt, Stoffhaushalt		Müllablagerung (anorg. Stoffe)	☒ b c	¹ Arten (wiss.; eindeut)
Abbau (Sand, Gestein, Torf) / Materialentnahme	☒ b c	Schadstoffeintrag (Öl, PAK, Ruß, Stäube, PSM, Salze)	☒ b c	_____
Störungen des Oberbodens / der Boden- decke (nicht 2330, 4010, 4030, 6110, 6130)	a ☒ c	2. LR-untypische Arten / Dominanzen		_____
Veränderung der Bodenstruktur / des Bodenaufbaus (nur 6510, 6520)	☒ b c	Neophyten / Neozoen ¹	☒ b c	_____
Verdichtung (Befahrung) (nicht 6110, 6130)	☒ b c	Nährstoffzeiger ¹	☒ b c	_____
Grundwasserabsenkung (nur 6230-2, 6410, 6430, 6440)	a b c	sonst. Störzeiger (incl. Ruderali- sierungszeiger) ¹	☒ b c	5. Nutzung / Bewirtschaftung
Entwässerung (nur 4010, 6230-2, 6410, 6430, 6440)	a b c	3. Störungen an der Vegetationsstruktur		Bewirtschaftungsintensität
Gewässerverrohrung / -verlegung / -begradigung / -verbau / Uferbefestigung (nur 6430)	a b c	Nutzungsauffassung /Brache	☒ b c	(nur 4010, 4030, 6430, 6440, 6510, 6520)
Wasserstandsschwankungen (anthrop., nicht nutzungsbedingt (nur 4010)	a b c	direkte Schädigung von Vegetation	a b c	Aufforstung (nicht 6110, 6130)
Nährstoffmobilisierung im Sediment	a b c	(nur 6110, 6130)		Beweidung (nur 6510, 6520)
Nährstoffeintrag (N, P) (Eutrophie- rung) (einschl. org. Ablagerungen) (nicht 6110)	☒ b c	Verbuschung / Gehölzaufwuchs	☒ b c	Gewässerunterhaltung (nur 6430X)
Eintrag anderer Stoffe (einschl. Fremdstoffe zur Wegebefestigung) (nicht 6110)	☒ b c	Vergrasung / Grasfilz (nicht 6410, 6430, 6440)	☒ b c	Sonstige Beeinträchtigungen
		Pflegedefizite (nicht 6110, 6130)	☒ b c	_____
		4. Sonstiges		_____
		Beschattung (nicht 6410, 6430, 6440, 6510, 6520)	a b c	Bemerkungen
		Begängnis, Frequentierung (nur 4030, 6110)	a b c	_____
		Zerschneidung (nur 6510, 6520)	☒ b c	_____

Zusammenfassung der Bewertungsergebnisse

Gesamtbewertung lebensraumtypische Strukturen	A ☒ C	Erhaltungszustand	A ☒ C
Gesamtbewertung lebensraumtypisches Arteninventar	A ☒ C	☐ Abwertung wegen Unterschreitung der Mindestgröße (für A)	
Gesamtbewertung Beeinträchtigungen	A ☒ C		

Důležité aktivity na cestě k plánu péče

Plány péče

požadavek
na plánovací
oddělení

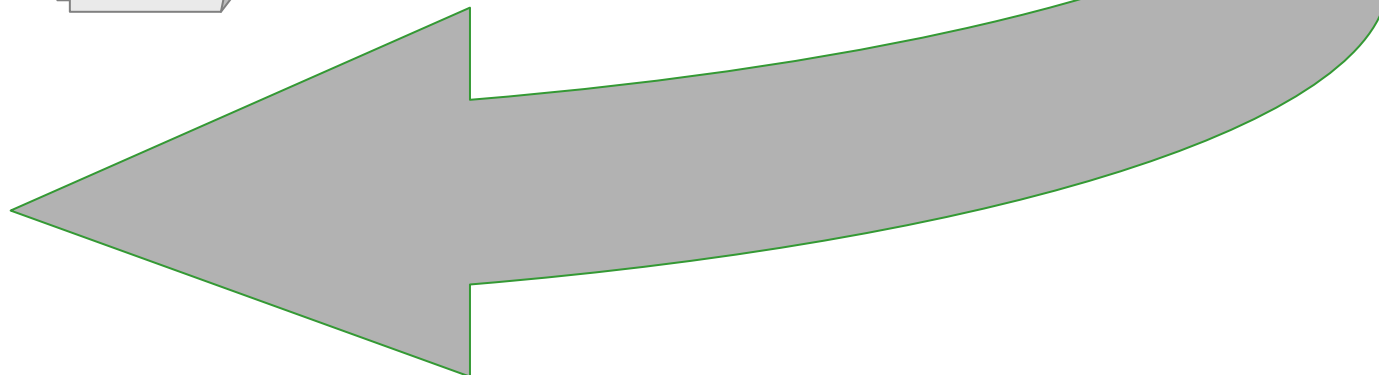
informativní
veřejné
projednání

podchycení typů
stanovišť a druhů
podle směrnice
o stanovištích

koncept opatření

Plán péče o SCI (EVL)

Entwurf: Dr. Chr. Franke,
Sächsische Landesanstalt für Landwirtschaft

Typy opatření

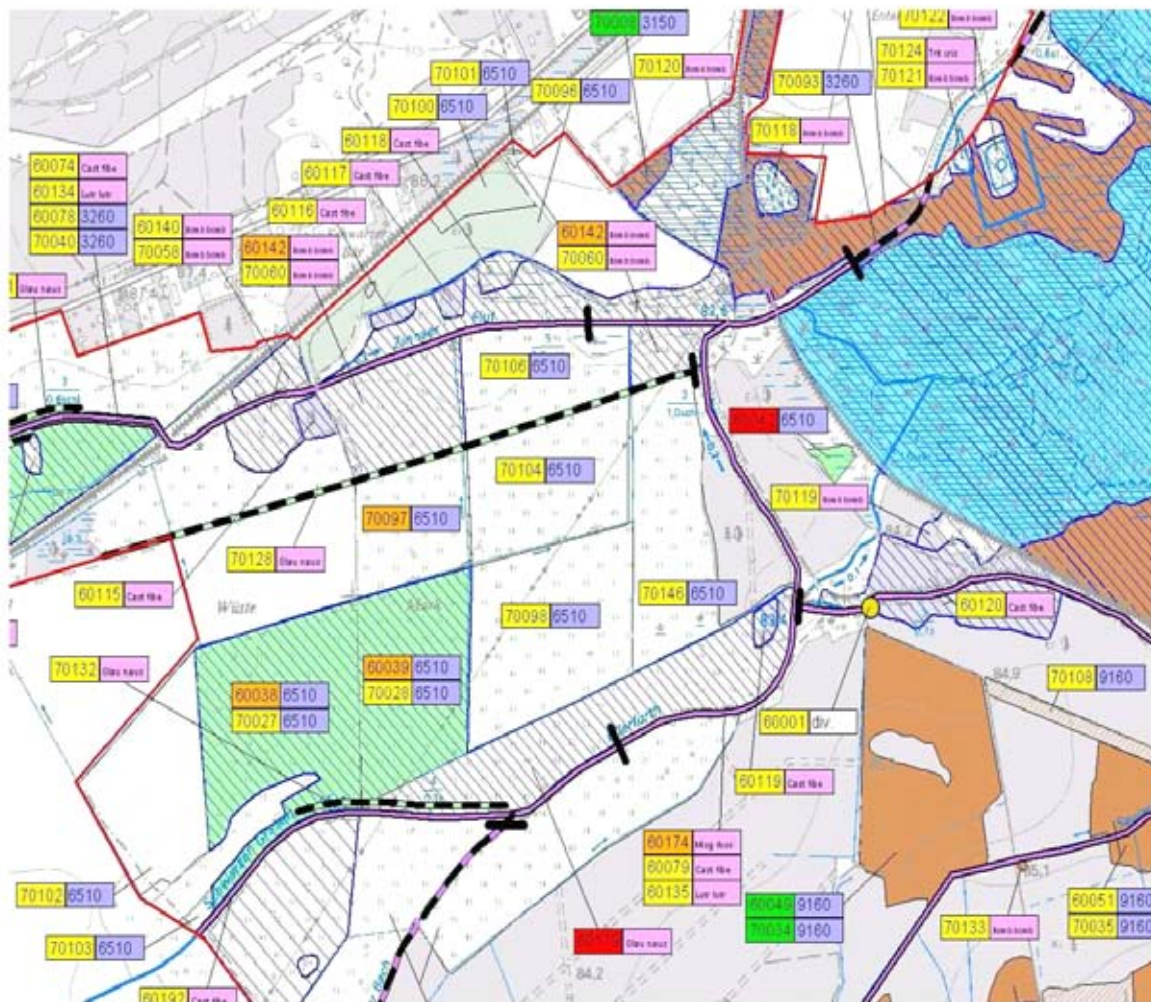
- **Opatření na ochranu :**
nezbytná
zachování příznivého stavu (A nebo B)
obnovení příznivého stavu (C => B nebo A)
- **Opatření zlepšující:**
možná
zlepšení příznivého stavu
vytvoření nového typu stanoviště nebo plochy se stanovišti
- **Zásady zacházení:**
zpravidla **nezbytné** minimální požadavky
platné **pro všechny dílčí segmenty** daného typu stanoviště nebo druhu
realizace je zpravidla možná **bez větších vícenákladů**

Konzept opatření

Plánování opatření

 FFH-Gebiet "XY"
 Abgrenzung der Maßnahmenabschnitte

Erhaltungsmaßnahmen

  Landwirtschaft
  Forstwirtschaft
  Wasserwirtschaft
  Teichwirtschaft
  Naturschutz
 Erhaltungsmaßnahmen bezüglich Anhang II-Arten

Entwicklungsmaßnahmen

  Landwirtschaft
  Forstwirtschaft
  Wasserwirtschaft
  Teichwirtschaft
  Naturschutz
 Entwicklungsmaßnahmen bezüglich Anhang II-Arten

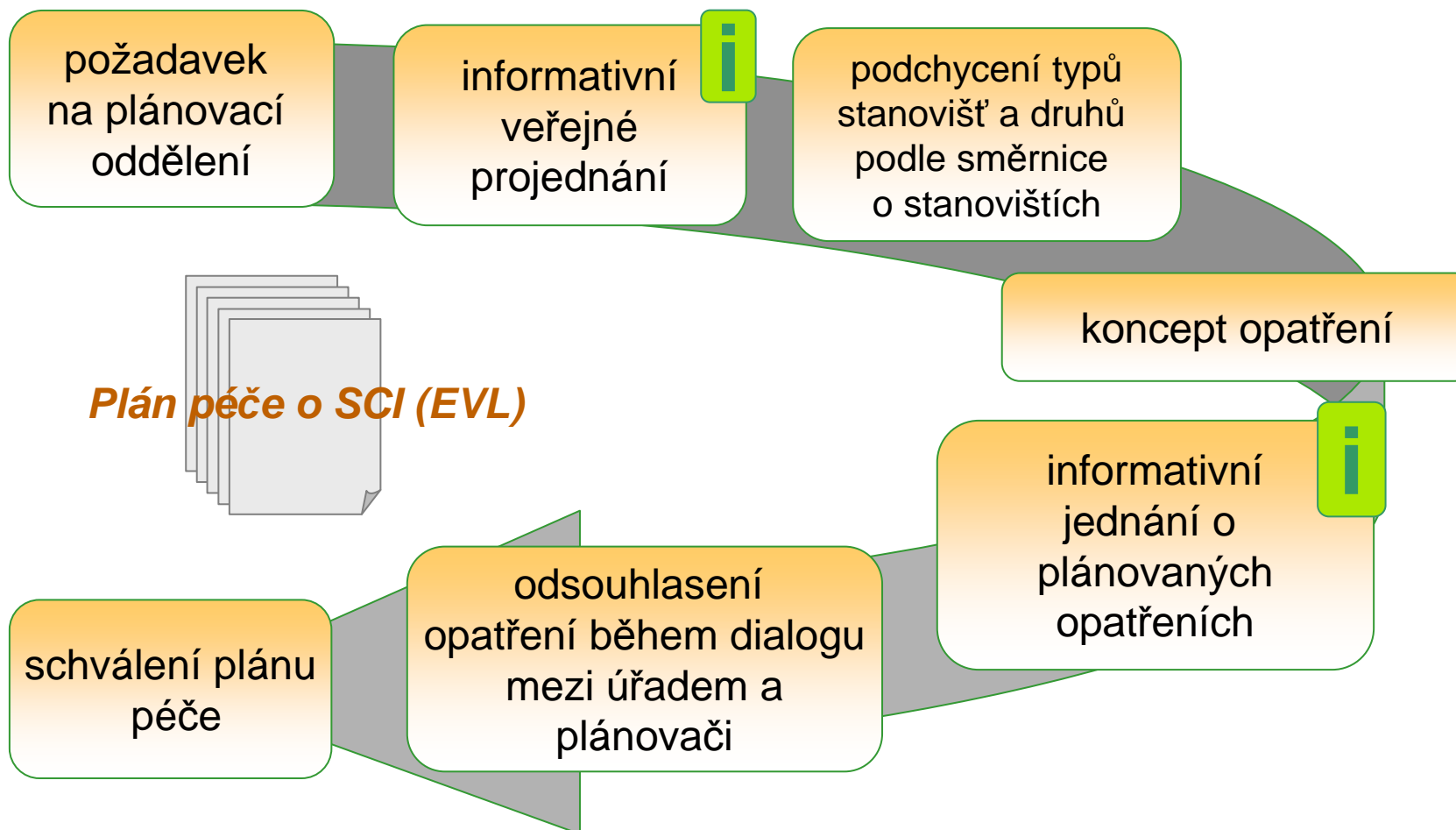
Maßnahme-ID (Erhalt) — 60144   — Schutzgut (Anhang II-Art)
Maßnahme-ID (Entwicklung) — 70002   — Schutzgut (Lebensraumtyp)

Umsetzungsfrist
 sofort
 kurzfristig
 mittelfristig
 langfristig

Důležité aktivity na cestě k plánu péče

Plány péče

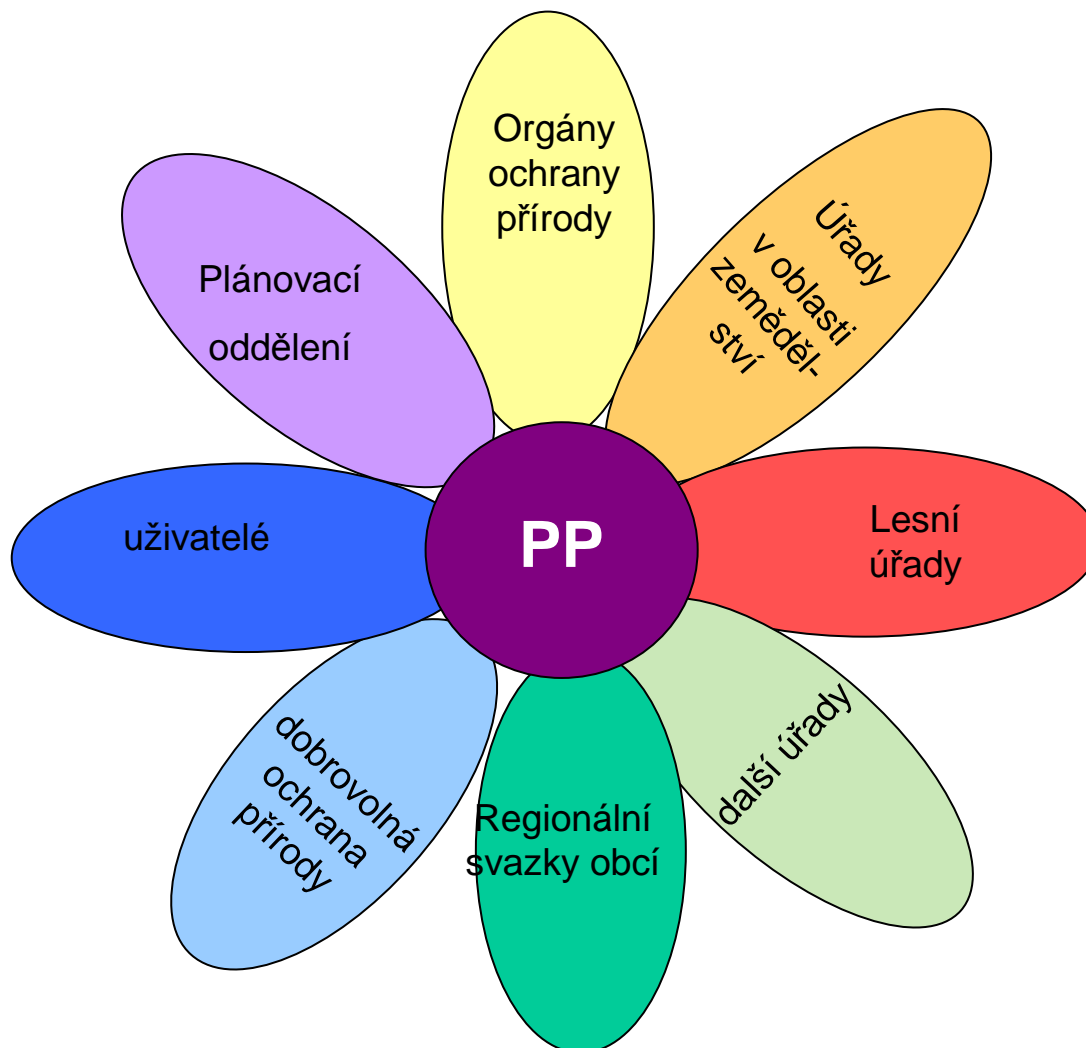
Entwurf: Dr. Chr. Franke,
Sächsische Landesanstalt für Landwirtschaft

Kdo se podílí na plánu péče

Plány péče

Realizace

smluvní ujednání

- ▶ využívání existujících saských dotačních programů (AuW, NE, WuF)
- ▶ často jsou nutné kompromisy s hospodařícími subjekty
- ▶ uzavřené smlouvy jsou vypověditelné a jsou vázány na vlastnictví nebo nájem

administrativní opatření

- ▶ vyhlášení chráněného území
(přírodní chráněné území, krajinné chráněné území, ale např. i přísná rezervace)
- ▶ základní ochrana

„V zásadě je třeba smluvním ujednáním dávat přednost před administrativními opatřeními.“

Souhrnné vyhodnocení plánu péče jako nástroje

Plány péče

Výhody

- časová souvislost mezi sběrem dat a plánováním
- kvalitní odborné podklady pro budoucí realizační strategie
- souhlas provádějících úřadů již se zpracováním plánu

Nevýhody/limity plánu péče

- omezená časová platnost, nutná aktualizace
- zčásti nedostatečné podchycení dynamických procesů (tekoucí vody)
- objektivní meze pro odsouhlasování opatření s hospodařícími subjekty (měnící se dotační podmínky, dosažitelnost uživatelů)
- prosazení zajištěno jen nezávazně, rozhodující je pozdější praktické naplňování

Naplňování směrnice o stanovištích v Sasku

Členění přednášky

- I Rozložení území
- II Plány péče pro lokality SCI
- III Monitoring podle směrnice o stanovištích (typů stanovišť/druhů)

Monitoring podle směrnice o stanovištích

Cíl

Zjištění stavu z hlediska ochrany a změn u druhů a typů přírodních stanovišť (rozšíření, kvantita a kvalita výskytu)

Základ

modulárně vybudovaný monitoring na základě standardizovaných postupů:

Základní monitoring: plošný po celé zemi, expertní odhad stavu z hlediska ochrany u typů přírodních stanovišť

Detailní monitoring: speciálně zaměřený, na reprezentativně vybraných monitorovacích plochách

Monitoring druhů: speciálně zaměřený, na reprezentativně vybraných místech výskytu, zčásti plošný po celé zemi

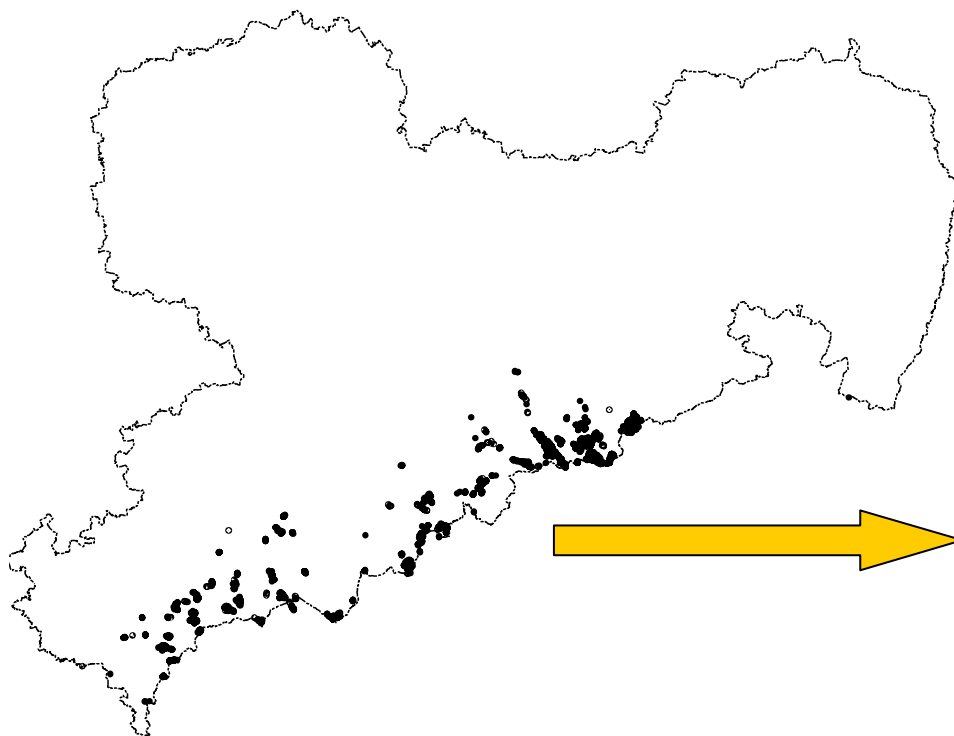
Background-monitoring: využití zemských inventarizačních programů k podpoře monitoringu druhů

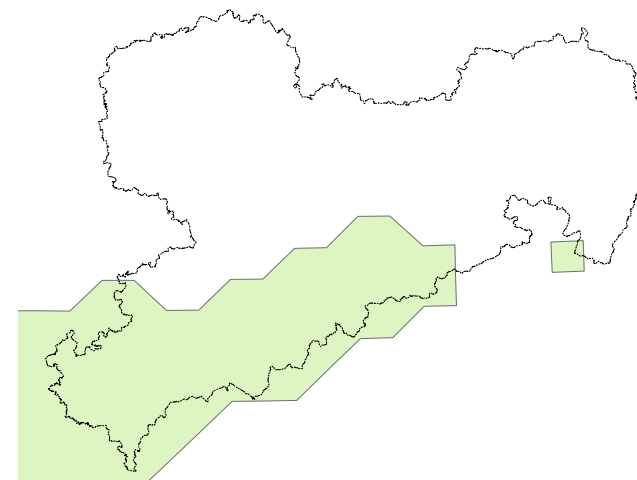
Základní monitoring typů stanovišť

Základní monitoring

Příklad: zemské mapování horských kosených luk

Rozšíření

celková rozloha

cca 1.600 ha

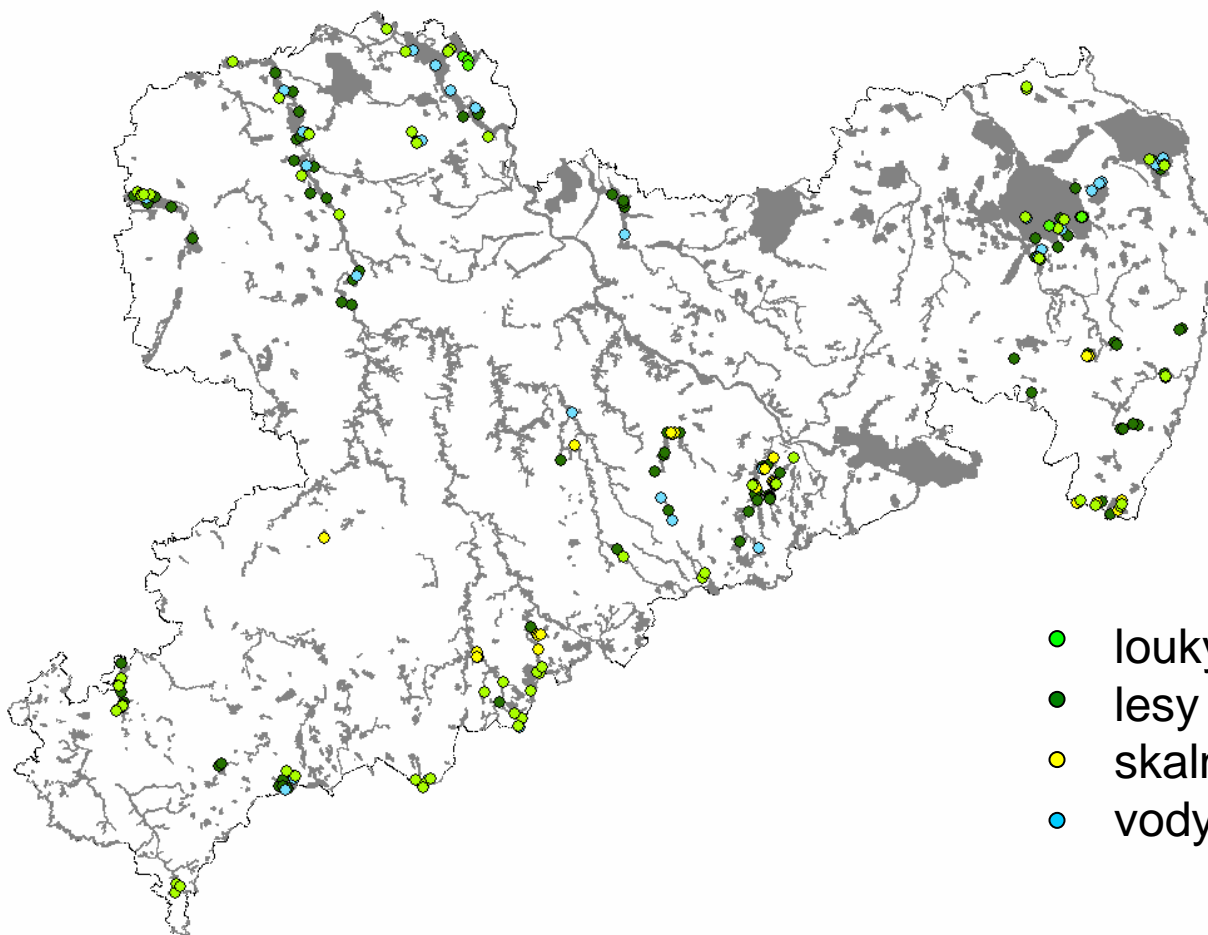
stav z hlediska ochrany

A+B 92%; C 8%

Harmonogram a realizace

Detailní monitoring

2003-2005:
kolem 250
monitorovacích
ploch,

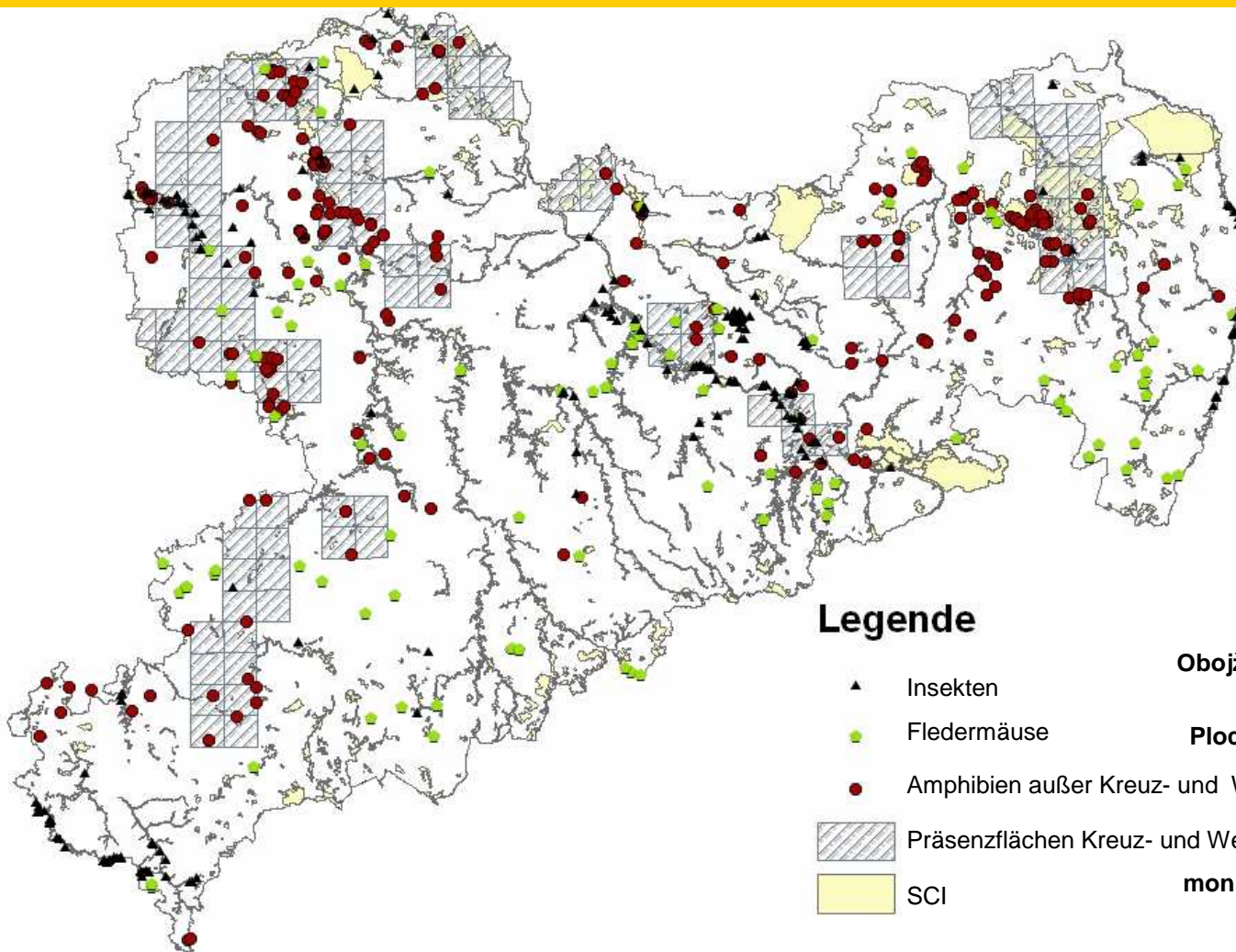
2006-2008:
další plochy

- louky
- lesy
- skalní a jiné typy stanovišť
- vody, rašeliniště

Rozložení výzkumných ploch

Monitoring druhů

Legende

- ▲ Insekten
  - Fledermäuse
  - Amphibien außer Kreuz- und Wechselkröte
  - ▨ Präsenzflächen Kreuz- und Wechselkröte
  - SCI
- Obojživelníci kromě ropuchy krátkonohé a zelené
- Plochy s výskytem ropuchy krátkonohé a zelené
- SCI
- Výdra – v rámci Saska 4 monitorovací plochy, bobr v celém Sasku

Fischotter sachsenweit 4 Stichprobenorte pro MTB,

Biber sachsenweit

Naplňování směrnice o stanovištích v Sasku

Členění přednášky

- I Rozložení území
- II Plány péče pro lokality SCI
- III Monitoring podle směrnice o stanovištích (typů stanovišť/druhů)
- IV Reportingové povinnosti

Základ reportingové povinnosti

Reporting

Čl. 11: [sledování stavu]

Členské státy **sledují** stav přírodních stanovišť a druhů zmíněných v článku 2 z hlediska jejich ochrany se zvláštním zřetelem na prioritní typy přírodních stanovišť a prioritní druhy.

Čl. 17: [zpráva o naplňování směrnice]

Každých šest let ... vypracují členské státy zprávu o... provádění opatření ... a nejdůležitější výsledky sledování podle článku 11.

Reporting podle směrnice o stanovištích, biogeografické oblasti

Reporting – požadavky EU

<http://www.eea.europa.eu>, © EEA, Kopenhagen, 2005

Zaměření reportingových period:

2001 až 2006

- první popis stavu z hlediska ochrany všech typů stanovišť a druhů
- nepovinné údaje o opatřeních (nástrojích)

2007 až 2012

- Zpráva o aktivních (podniknutých) managementových opatřeních a jejich dopadech na stav z hlediska ochrany

=> Realizace opatření a jejich dokumentace jsou podmínkou pro splnění reportingové povinnosti!

Vyhodnocovací matice

Reporting – požadavky EU

Druhy parametr	Typy stanovišť parametr	Hodnocení stavu z hlediska ochrany			
		příznivý	nepříznivý- nedostatečný	nepříznivý - špatný	neznámý
skutečné přirozené rozšíření					
populace	skutečná rozloha				
stanoviště	specifické struktury a funkce				
vyhlídky do budoucna					
Celkové vyhodnocení		Všechny parametry zelené nebo 3 parametry zelené a 1 neznámý	Jeden nebo více parametrů žlutý, avšak žádný červený	Jeden nebo více parametrů červený	Všechny parametry neznámé nebo nejméně 2 parametry neznámé a zbytek zelený

 Hodnocení typu „nepříznivý“ předurčuje celkový výsledek

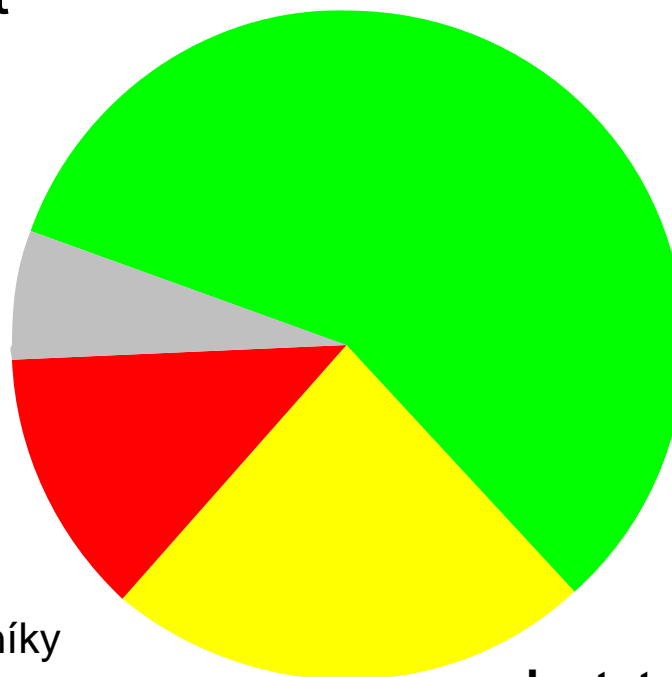
Přehled hodnocení typů stanovišť v Sasku (Stav: 6/2007)

Reporting - výsledky

47 typů stanovišť

neznámý cca 6%
např.
lišejníkové bory

špatný cca 13%
např.
suché vápnné trávníky
rašelinné lesy

příznivý cca 58 %
např.
nížinné kosené louky
přírodní eutrofní jezera
acidofilní bučiny

nedostatečný cca 23%
např.
písčité duny s vřesem
tekoucí vody s ponořenou vegetací
suchá vřesoviště

Přehled hodnocení druhů v Sasku (Stav: 6/2007)

Reporting - výsledky

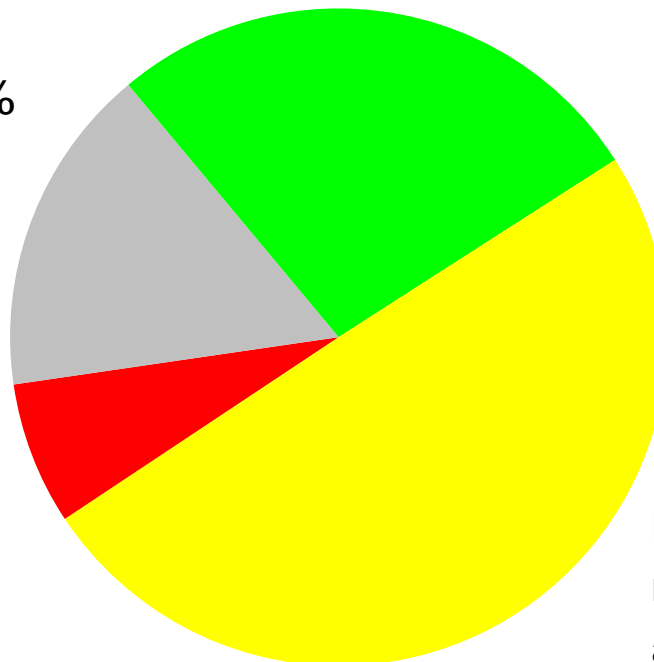
129 druhů

neznámý cca 16%

např.
netopýr velkouchý
mihule potoční
šidélko ozdobné

špatný cca 7%

např.
křeček polní
rys
losos
roháč

příznivý cca 27%

např.
puchýřka křehká
bobr
klínatka rohatá

nedostatečný cca 50%

např.
arnika
různé druhy rašeliníku
netopýr černý
piskoř pruhovaný

Možnosti získání informací o Natuře 2000

Naplňování směrnice v Sasku

Brožura

„FFH-Gebiete in Sachsen –
Ein Beitrag zum europäisch
NATURA 2000-Netz“

Internetový přístup k údajům
o Natuře 2000:

www.umwelt.sachsen.de

⇒ **Natura 2000**

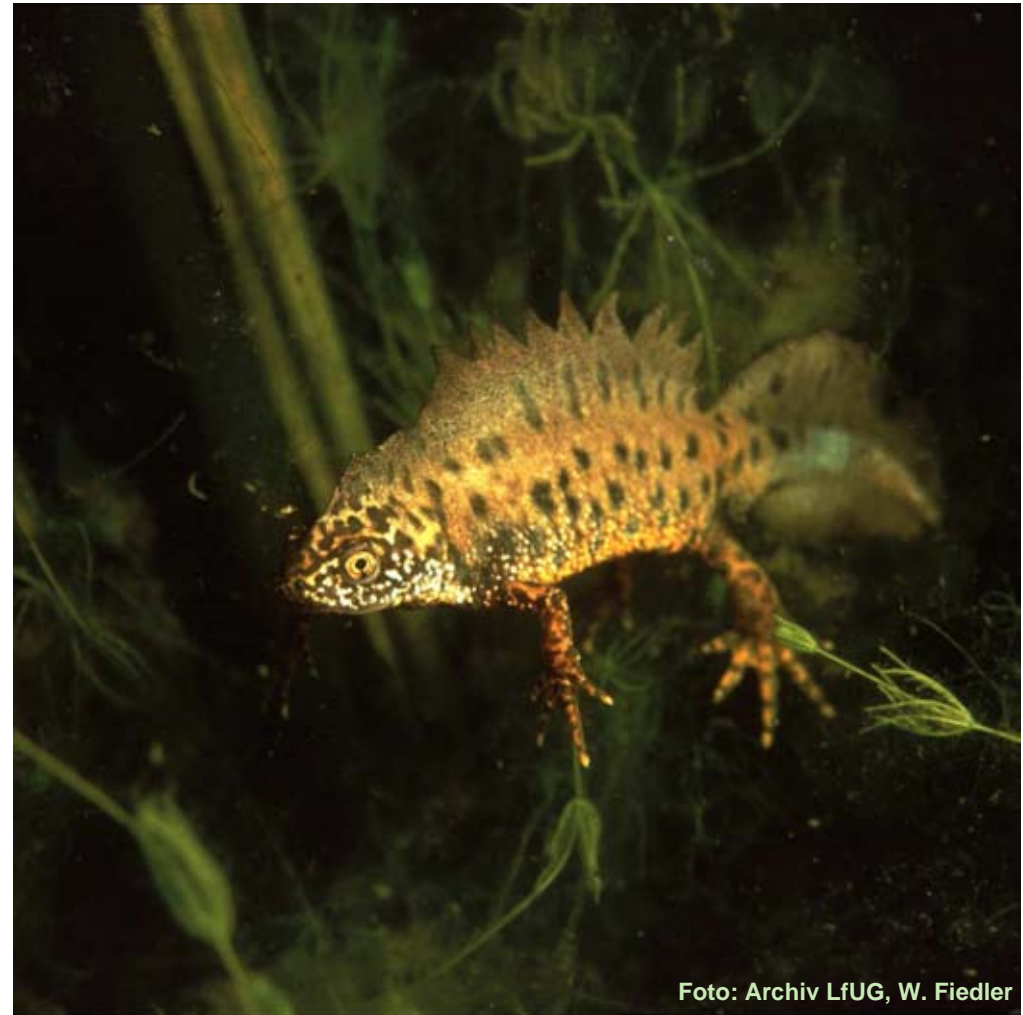

Foto: Archiv LfUG, W. Fiedler

